

Novi propisi o zvanjima i svjedodžbama o osposobljenosti pomoraca

New Regulations on Qualifications and Certificates of Seafarers' Qualifications

Marinko Đ. Učur

Znanstveni savjetnik iz Rijeke
Rijeka
e-mail: marinko.ucur051@gmail.com

UDK 347.79

Stručni članak / Professional paper

Rukopis primljen / Paper accepted: 31. 12. 2013.

Sažetak

U NN br. 130/13 (stupio na snagu 29. 10. 2013. g.) objavljen je Pravilnik o zvanjima i svjedodžbama o osposobljenosti pomoraca. Ovim se Pravilnikom propisuju zvanja, stručna sprema, ispitni programi, programi izobrazbe, uvjeti i načini stjecanja svjedodžbi u osposobljenosti i dopunskoj osposobljenosti zapovjednika broda, upravitelja stroja, časnika i drugih članova posade pomorskih brodova, uvjeti i način stjecanja svjedodžbi o osposobljenosti za sigurnosnu zaštitu luke, broda i broderske kompanije, uvjeti i način priznavanja, obnove, zamjene i oduzimanja svjedodžbi, uvjeti koje moraju zadovoljavati visokoškolske i srednjoškolske ustanove koje obrazuju pristupnike za stjecanje svjedodžbi o osposobljenosti i dopunskoj osposobljenosti, uvjeti koje moraju zadovoljiti pravne osobe koje obavljaju izobrazbu pomoraca, uvjeti koje moraju zadovoljavati ispitivači i članovi ispitanih povjerenstava, postupak i način izdavanja suglasnosti za ustanove koje obrazuju pristupnike za stjecanje svjedodžbi o osposobljenosti i dopunskoj osposobljenosti, postupak i način izdavanja dopusnica za održavanje izobrazbe pomoraca te način utvrđivanja naknade koju plaćaju pravne osobe ovlaštene za održavanje izobrazbe pomoraca. Pravilnik je usklađen s odredbama određenih direktiva EU koje se odnose na navedena pitanja i odnose.

KLJUČNE RIJEČI

pravilnik
pomorci
zvanja
svjedodžbe
ispitni programi
direktive EU

Summary

The Official Gazette of The Republic of Croatia in its No 130/13 published The Code of Qualifications and Seafarers' Certificates of Qualification (which entered into force on December 29th 2013.) This Code regulates qualifications, educational requirements, examination programmes, qualification programmes, conditions and ways of obtaining certificates and additional qualification of The Master, Chief Engineer, Mates and other crew members of seagoing vessels, conditions and the ways of obtaining certificates for safe ports, vessels and shipping companies, conditions and ways of recognition, refreshment, exchange and denial of certificates, conditions which must be fulfilled by the universities and high schools which educate candidates for certificates for qualification, conditions which must be fulfilled by the examiners and members of the examination committees, procedure and the way of issuing the approval to the institutions which organize seafarers' qualification, procedure and way of issuing certificates for seafarers' qualification education and the way of ascertaining the amount of money of the institutions authorized for seafarers' education. The Code has been compiled in accordance with certain EU Directives related to the above mentioned questions and relations.

KEY WORDS

code
seafarers
qualifications
certificates
examination programmes
EU Directives

UVOD / Introduction

Ministar pomorstva, prometa i infrastrukture, pozivom na odredbe čl. 1021. st. 3. alineje 8. Pomorskog zakonika (NN 181/04; 76/07; 146/08; 61/11; 56/13) i čl. 56. st. 1. alineje 1. Zakona o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka (NN 124/09, 59/12) donio je Pravilnik o zvan-

jima i svjedodžbama o osposobljenosti pomoraca (u nastavku Pravilnik).¹

Sadržaj Pravilnika podijeljen je na deset (10) dijelova: uvodne odredbe

¹ Pravilnik o zvanjima i svjedodžbama o osposobljenosti pomoraca, (NN 130/13; Pomorski zakonik NN 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13); Zakon o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka (NN 124/09, 59/12).

(dio prvi): odredbe čl. 1 - čl. 3.; zvanja i svjedodžbe o osposobljenosti pomoraca (drugi dio): odredbe čl. 4 - čl. 10; osnovne osposobljenosti (treći dio): odredbe čl. 11 - čl. 48; dopunske osposobljenosti (dio četvrti): odredbe čl. 49 - čl. 78; obrazovanje izobrazba pomoraca (dio peti):

odredbe čl. 79 - čl. 89; postupak izdavanja svjedodžbi o osposobljenosti (dio šesti): čl. 90 - čl. 112; priznavanje, obnova i zamjena svjedodžbi o osposobljenosti (dio sedmi): čl. 113 - čl. 118.; upisnici svjedodžbi o osposobljenosti (dio osmi): odredbe: čl. 119 - čl. 122; oduzimanje svjedodžbi o osposobljenosti (dio deveti): odredbe čl. 123 - 125; prijelazne i završne odredbe (dio deseti): odredbe čl. 126. - čl. 139.

Posebna karakteristika ovoga Pravilnika su "prilozi":

Prilog A. Program naobrazbe (obvezni sadržaji) i prilog B. "Program - posebni obrazovanja"; Prilog C "Program ispita"; Prilog D "Program izobrazbe"; Prilog E "Uvodni razlikovni program"; Prilog F "Priznavanje svjedodžbi"; Prilog G "Sadržaj zahtjeva"; Prilog H "Informacije koje se dostavljaju Europskoj komisiji za potrebe statističkih analiza".

"Ovim Pravilnikom usklađuju se odredbe Direktive 2008/106/EZ o minimalnoj razini izobrazbe pomoraca te odredbe Direktive 2012/35/EZ o izmjeni Direktive 2008/106/EZ o minimalnoj razini izobrazbe pomoraca".²

Za primjenu odredbi ovoga Pravilnika od veće koristi su "pojedini izrazi" u njemu upotrijebljenim i određivanje njihovih značenja u čl. 3. Radi se o 50 pojmova.³

Odnose se na pomorce članove posade broda (njihova zvanja i sposobnosti), ali i na europski gospodarski prostor (EGP), svjetski pomorski sustav pogibelji i sigurnosti (GMDSS), Međunarodnu pomorsku organizaciju (IMO), Međunarodnu konvenciju o standardima za izobrazbu, izdavanje svjedodžbi i držanje straže pomoraca, 1978. (STCW), Međunarodnu konvenciju o zaštiti ljudskih života na moru, 1974. (SOLAS, 1974.) i druge.

ZNAČAJNI SUBJEKTI U REGULIRANIM ODNOSIMA / Significant Subjects in Regulated Relations

Pravni odnosi koji se odnose na zvanje i svjedodžbe o osposobljenosti pomoraca, zasnivaju se, realiziraju i zaštićuju među brojnim subjektima.

Značajniji od njih su: časnici u plovidbenoj, strojarskoj ili radio straži, odnosno za sigurnosnu zaštitu broda; IMO (Međunarodna pomorska organizacija), Ministarstvo ovlašteno za poslove pomorstva, pomorsko učilište (pravna osoba koja temeljem suglasnosti ili do-

pusnice Ministarstva obavlja obrazovanje i/ili izobrazbu za stjecanje svjedodžbe o osposobljenosti), članovi posade broda (plovnog objekta), učenici i studenti na praksi, države članice EU i "treće države", vježbenici, zapovjednici, ali i brojni brodari (bez obzira na status i pravnu vezu), i drugi subjekti.⁴

ZVANJA I SVJEDODŽBE O OSPOSOBLJENOSTI POMORACA / Qualifications and Certificates of Qualifications of Seafarers

"Svjedodžba o osposobljenosti" je svjedodžba za zapovjednike, časnike i GMDSS operatore (GMDSS označava svjetski pomorski sustav pogibelji i sigurnosti), izdana i ovjerena u skladu s odredbama Pravilnika "kojom se punopravnom imatelju iste daje pravo na obavljanje plovidbene službe i onih djelatnosti na razini odgovornosti definiranih u svjedodžbi".⁵

Svjedodžba o osposobljenosti dokaz je da je pomorac ovlašten "obavljati brodske djelatnosti na onim dužnostima i razinama odgovornosti, uz moguća ograničenja, međunarodnu ili drugu propisanu oznaku", uz "rok valjanosti" koji se u toj ispravi nalazi. Pisana je na hrvatskom i engleskom jeziku, a "pomorac je dužan tijekom službe na brodu držati izvornik svjedodžbe na brodu".⁶

Određene su sljedeće brodske djelatnosti (za koje se pomorac osposobljava i stječe svjedodžbu o osposobljenosti): plovidba; rukovanje i slaganje tereta; upravljanje poslovima na brodu i skrb za osobe na brodu; brodsko strojarstvo; elektrotehnika; elektronika i tehnika upravljanja; održavanje i popravci i radio veze.⁷

Propisana su ova zvanja pomoraca u službi palube: zapovjednik broda (osoba koja zapovijeda brodom); prvi časnik palube; časnik plovidbene straže; stariji član posade koji čini dio plovidbene straže i član plovidbene straže.⁸

Precizno je propisano koje svjedodžbe o osposobljenosti može steći pomorac u službi palube: zapovjednik, prvi časnik palube, časnik plovidbene straže; stariji član posade koji čini dio plovidbene straže i član posade.⁹

⁴ Redoslijed je "postavljen" samo prema odredbama čl. 3. Pravilnika, a ne po bilo kojem drugom kriteriju.

⁵ Pravilnik cit. čl. 3. st.1 pod 42.

⁶ Isto - čl. 4.

⁷ Isto - čl. 5.

⁸ Isto - čl. 6.

⁹ Za brodove od 3000 BT ili veće, odnosno manje - čl. 6. st. 5. Pravilnika, sve do Ribarskog broda u maloj obalnoj plovidbi.

Ovo se temelji na STCW Konvenciji o standardima izobrazbe, izdavanju svjedodžbi i držanju straže pomoraca 1978., odnosno STCW Pravilniku o izobrazbi, izdavanju svjedodžbi i držanja straže pomoraca "kako je usvojen Rezolucijom 2 Konferencije država stranaka STCW Konvencije iz 1995."¹⁰

Propisana su ova zvanja pomoraca u službi stroja: upravitelj stroja (označava najvišeg časnika odgovornog za poriv broda, kao i za rad i održavanje strojnih i električnih postrojenja na brodu); drugi časnik stroja (označava časnika stroja, prvog do upravitelja stroja, koji preuzima dužnost upravitelja u slučaju da tu dužnost upravitelj stroja ne može obavljati); časnik plovidbene straže u strojarnici; časnik elektrotehnike (osposobljen u skladu s ovim Pravilnikom; stariji član posade koji čini dio plovidbene straže u strojarnici (član posade osposobljen u skladu s ovim Pravilnikom); član plovidbene straže u strojarnici i brodski električar (osposobljen u skladu s ovim Pravilnikom).

Oni se osposobljavaju za brodsko strojarstvo, elektrotehniku elektroniku i tehniku upravljanja, upravljanje poslovi- ma na brodu i skrb za osobe na brodu - "održavanje i popravci".

I ovdje se određuje za koje se djelatnosti osposobljavaju pomorci u službi stroja (i koji): za brodsko strojarstvo, elektrotehniku, elektroniku, tehniku upravljanja, upravljanje poslovima na brodu, skrb za osobe na brodu, održavanje i popravci.¹¹

Pomorac u službi stroja može steći svjedodžbe o osposobljenosti na brodovima jačine 3000 kw ili jačim, do 3000 kw, od 750 kw ili jačim, u nacionalnoj plovidbi i dr.¹²

"Zvanje pomoraca u radio službi je radio operator", a osposobljava se za djelatnosti radio veze na brodu.

Može steći svjedodžbe o osposobljenosti: GMDSS radio operator ("valjanu svjedodžbu izdanu ili priznatu" od nadležnog ministarstva "sukladno ovom Pravilniku i Radiopravilniku" Međunarodne pomorske organizacije-IMO).¹³

Brodske djelatnosti: plovidba, rukovanje i slaganje tereta, upravljanje poslovima na brodu i skrb za osobe na

¹⁰ Vidi NN - Međ. ugovori 1/92

¹¹ Pravilnik cit.: čl. 7. st. 2-5.

¹² To može biti i Ribarski brod određene porivne snage. Pravilnik cit. čl. 7. st. 6.

¹³ Isto - čl. 8

² Pravilnik: čl. 2

³ Isto: čl. 3

brodu, brodsko strojarstvo, elektrotehnika, elektronika i tehnika upravljanja, održavanje i popravci i radio veze "mogu se obavljati na upravljačkoj, radnoj i pomoćnoj razini odgovornosti".

"Upravljačka razina odgovornosti povezuje se uz zvanje zapovjednika broda, prvoga časnika palube, upravitelja stroja i drugog časnika stroja, odnosno uz upravljanje svim ili pojedinim točno utvrđenim djelatnostima na brodu. Radna razina odgovornosti povezuje se na zvanje časnika odgovornog za plovidbenu stražu ili stražu u strojarnici, časnika elektrotehnike i radio operatora na brodu". Određuje se i pomoćna razina odgovornosti.

Svaka od razina odgovornosti (upravljačka, radna i pomoćna) "povezana uz dužnosti na brodu, naznačuje se u odgovarajućoj svjedodžbi o osposobljenosti". Svjedodžba se "na zahtjev pomoraca... može izdati za obavljanje iste službe, ali nižeg zvanja od zvanja kojeg posjeduje..." i ima isti rok valjanosti.¹⁴

OSNOVNE OSPOSOBLJENOSTI / Basic Qualifications

U "dijelu Trećem" Pravilnik uređuje: koje svjedodžbe o osposobljenosti i pod kojim uvjetima "stječe pomorac" na brodovima određenih osobina "u nacionalnoj plovidbi" i trajanje (valjanosti) svjedodžbe.

Uvjeti se odnose na osposobljenost zapovjednika, člana posade koji čini dio plovidbene straže (u nacionalnoj plovidbi i u priobalnoj plovidbi) sve u službi palube.

Brodovi su do 50BT, do 200 BT, do 500 BT, do 3000 BT ili veći. Uvjeti su: određeno trajanje plovidbene službe u određenom svojstvu, zdravstveni uvjeti, potvrda o osposobljenosti, godine života, obrazovanje i naobrazba, položen ispit za stjecanje svjedodžbe, plovidbeni staž na javnim brodovima, prethodni ispiti (sigurnost broda, zaštita od požara, korištenje radarskih uređaja, pomorskih karata, timski rad na brodu, ekologija i dr.).

Neke svjedodžbe imaju "valjanost bez vremenskog ograničenja", neke "pet godina od dana izdavanja".¹⁵

Za službu stroja to se propisuje u odredbama čl. 23. - čl. 35. Odnose se na svjedodžbe o osposobljenosti za: brodskog mehaničara, brodskog električara, za časnika elektrotehnike, člana posade koji čini dio plovidbene straže u stro-

jarnici; starijeg člana posade koji čini dio plovidbene straže u strojarnici; upravitelja stroja, odnosno časnika stroja odgovornog za stražu u strojarnici (za brodove određene porivne snage); drugog časnika (određene porivne snage stroja broda).

Propisuju se uvjeti: godine života; stupanj, smjer i trajanje stručne škole; dopunska osposobljenost; plovidbena služba; zdravstveni uvjeti; programi izobrazbe i dr.¹⁶

U odredbama čl. 36. i 37. uređena su pitanja prava, uvjeta i trajanja svjedodžbi o osposobljenosti za radio operatora s ograničenom ovlasti i za GMDSS radio operatora. Uvjeti se odnose na godine života, osnovno obrazovanje i posebnu izobrazbu, zdravstveni uvjeti, ispit.

Propisani su uvjeti za oslobađanje od polaganja ispita. "Svjedodžba... ima valjanost za razdoblje od 5 godina od dana izdavanja"¹⁷

"Ostale osnovne osposobljenosti odnose se na brodskog kuhara". Svjedodžbu može steći pomorac ako ispunjava uvjete koji se odnose na: godine života, srednjoškolsko obrazovanje, plovidbu "u svojstvu mladića kuhinje"; dopunsku osposobljenost i zdravstvene uvjete.

Svjedodžba nema vremenskog ograničenja valjanosti.

Članak 39. uređuje "dvonamjensku osposobljenost", a odredbe čl. 40. i 41. pitanje vježbenika palube, vježbenika stroja te vježbenika elektrotehnike. Program se provodi "pod nadzorom i uz praćenje... osposobljenog i ovlaštenog časnika na takvom brodu".

Vježbenik vodi vježbenički dnevnik (na propisanom obliku i sadržaju) na hrvatskom i engleskom jeziku. Propisano je provođenje vježbeničkog staža i prakse, odnosno vježbeničke službe. Posebno je propisana mogućnost skraćivanja propisane vježbeničke službe.¹⁸

"Osnovne osposobljenosti na ribarskim brodovima" uređene su odredbama čl. 42 - 48, za službu stroja i službu palube na ribarskom brodu u nacionalnoj i u maloj obalnoj plovidbi, odnosno velikoj obalnoj plovidbi.¹⁹

¹⁶ Razdoblje valjanosti svjedodžbe može biti trajno odnosno "pet godina od dana izdavanja", Pravilnik cit. čl. 23-25.

¹⁷ Pravilnik čl. 36 i 37.

¹⁸ Isto čl. 40 i 41

¹⁹ Isto čl. 42 - 48: utvrđeni su uvjeti za stjecanje svjedodžbi za zapovjednike, za časnika odgovornog za plovidbenu stražu, za upravitelja stroja, odnosno časnika odgovornog za stražu u strojarnici. Valjanost im je 5 godina "od dana izdavanja".

DOPUNSKE OSPOSOBLJENOSTI / Additional Qualifications

"Prije preuzimanja dužnosti na brodu, sve osobe koje obavljaju poslove na brodu u bilo kojem svojstvu moraju svladati poseban program izobrazbe o postupcima u slučaju opasnosti na brodu", u skladu s posebnim Programom ("Prilog D" Pravilnika), i STCW Konvencijom i STCW Pravilnikom.²⁰

Program provodi brodarska kompanija, a mogu ga provoditi i pomorska učilišta. Potvrdnica (bez vremenskog ograničenja) izdaje se osobama koje s uspjehom svladavaju program. Posebno je predviđen program za osobe koje se angažiraju na poslovima sigurnosti i sprečavanja onečišćenja i izdavanja svjedodžbe "o dopunskoj osposobljenosti - Temeljna sigurnost na brodu".

Svjedodžba vrijedi 5 godina od izdavanja.

Ostale svjedodžbe dopunske osposobljenosti su:

1. Rukovanje brodicom za spašavanje i spasilačkom brodicom
2. Rukovanje brzom spasilačkom brodicom
3. Upravljanje gašenjem požara
4. Pružanje medicinske prve pomoći
5. Pružanje medicinske skrbi na brodu
6. Osnovni program sigurnosne zaštite
7. Posebni program sigurnosne zaštite za pomorce imenovane za sigurnosne dužnosti;
8. Časnik odgovoran za sigurnosnu zaštitu broda²¹
9. Osoba odgovorna za sigurnosnu zaštitu u društvu
10. Osoba odgovorna za sigurnosnu zaštitu u luci

U odredbama čl. 62 - 66. Pravilnik uređuje pitanja svjedodžbi o dopunskoj osposobljenosti na tankerima za zapovjednike, časnike i članove posade "koji sudjeluju u poslovima rukovanja teretom i teretnim uređajima tankera za prijevoz ulja i kemikalija, te skrbi o teretu" (za neke je to skrb za ukrcaj, iskrcaj, nadzor nad teretom za vrijeme plovidbe, rukovanje teretom, čišćenje tankova i druge

²⁰ Vidi čl. 3. st. 39. i 40. Pravilnika; Dio IV "Dopunske osposobljenosti

²¹ Propisuju se sadržaji, uvjeti za izdavanje svjedodžbe i vremensko razdoblje od dana izdavanja: Pravilnik cit. čl. 49 - 59.

¹⁴ Isto - čl. 9 i 10

¹⁵ Isto - čl. 11-22

postupke).

Svjedodžbe o dopunskoj osposobljenosti su:

1. Osnovna osposobljenost za rad na tankerima za ulje i kemikalije
2. Rad na tankerima za ulje
3. Rad na tankerima za kemikalije
4. Osnovna osposobljenost za rad na tankerima za ukapljene plinove.

Propisani su uvjeti i trajanje svjedodžbe.

U odredbama čl. 67. Pravilnik uređuje pitanja svjedodžbi o dopunskoj osposobljenosti na putničkim brodovima za zapovjednika, časnika i članove posade.

Oni moraju posjedovati svjedodžbu o dopunskoj osposobljenosti – mjere sigurnosti na putničkom brodu.

Propisani su uvjeti za izdavanje svjedodžbe uz odgovarajuće programe i za određene osobe koje su svjedodžbu dužni steći prije preuzimanja dužnosti.²²

U skladu s Međunarodnim pomorskim Pravilnikom o opasnim teretima (IMDG Code) i Međunarodnim pravilniku o prijevozu suhih rasutih tereta (IMSBC Code), u čl. 68. Pravilnik uređuje svjedodžbu o dopunskoj osposobljenosti - Rad s opasnim teretima, koju mogu steći zapovjednik, prvi časnik palube i "svi pomorci odgovorni za rukovanje opasnim teretom, ako završe "posebnu izobrazbu".

Svjedodžba vrijedi "5 godina od dana izdavanja".

"Svjedodžbu o dopunskoj osposobljenosti - Rad na brzom plovilu stječe pomorac" pod uvjetima propisanim u čl. 69. ("Brza plovidba"), kao i "svjedodžbu o dopunskoj osposobljenosti – Upravljanje brzim plovilima".

Potvrdu o osposobljenosti – motrenje i korištenje radarskog uređaja, stječe pomorac ako ispuni uvjete propisane u čl. 70-72. Pravilnika. To se odnosi i na potvrde - Motrenje ucrtavanje radarskim uređajima i korištenje ARPA uređaja na radnoj razini", te "motrenje i ucrtavanje radarskim uređajima i korištenje ARPA uređaja na upravljačkoj razini"; "Potvrđnice o osposobljenosti – korištenje elektroničkog prikazivača pomorskih karata s informacijskim sustavom ELDIS").

"Upravljanje ljudskim potencijalom" s potvrđnice za upravljanje na zapovjedničkom mostu; u strojarnici; rukovođenje, upravljanje posadom i

²² Pravilnik: čl. 47. Svjedodžbe vrijede 5 godina od dana izdavanja.

unapređenje timskog rada na brodu, radna i upravljačka razina, uređene su u čl. 74-77, a zaštita morskog okoliša i potvrđnica o osposobljenosti – sprečavanje onečišćenja morskog okoliša.²³

OBRAZOVANJE I IZOBRAZBA POMORACA / Education and Seafarers' Qualification

"Obrazovanje koje je uvjet za stjecanje svjedodžbi o osposobljenosti sukladno odredbama ovog Pravilnika provode pomorska učilišta ovlaštena sukladno posebnim propisima i uz suglasnost Ministarstva".

Izobrazbu provode pomorska učilišta.²⁴

Posebno je propisan postupak za izdavanje suglasnosti Ministarstva (ISO standardi upravljanja, STCW konvencija i STCW Pravilnik, nezavisna prosudba, izdavanje uvjerenja i potvrđnice, trajanje programa, plaćanja godišnje naknade za održavanje izobrazbe, program na brodovima, uključivanje u postupak lučke kapetanije i dr.).

POSTUPAK IZDAVANJA SVJEDODŽBI O OSPOSOBLJENOSTI / The Procedure of Issuing Certificates of Qualification

Postupak za izdavanje svjedodžbe o osposobljenosti započinje zahtjevom pomorca. Propisan je "sadržaj" zahtjeva (originalni prilozi, dokazi, ispiti i dr.), a "ako podnositelj zahtjeva udovoljava svim propisanim uvjetima... Ministarstvo ili nadležna lučka kapetanija donosi Rješenje o prihvaćanju zahtjeva..." i izdaje odgovarajuću svjedodžbu.²⁵

U odredbama čl. 95 - 112. Pravilnik uređuje pitanje "Ispita za stjecanje svjedodžbi o osposobljenosti" (ispitno povjerenstvo, rokovi, polaganje ispita i dr.). "Pristupnici koji su stekli svjedodžbu... stječu naziv "kapetan duge plovidbe".

PRIZNAVANJE, OBNOVA I ZAMJENA SVJEDODŽBI O OSPOSOBLJENOSTI / Recognition, Refreshment and Exchange of Certificates of Qualification

U odredbama čl. 113-118. uređuje se pitanje: priznavanja svjedodžbi izdanih od nadležnih tijela strane države, obnova svjedodžbi i zamjena svjedodžbi (titule, rokovi, radnje i dr.).

²³ Pravilnik propisuje uvjete i trajanje isprava, čl.74-78.
²⁴ Zakon o zdravstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju NN 123/03 -94/13. Vidi STCW Pravilnik.
²⁵ Pravilnik cit: čl. 93-94.

UPISNICI SVJEDODŽBI O OSPOSOBLJENOSTI / Registers of Certificates of Qualification

Vođenje je povjereno "središnjem upisniku svjedodžbi", kojega vodi Ministarstvo i njemu "pristupaju" i lučke kapetanije.

Središnji ured je javna knjiga. Propisan je sadržaj upisnika.²⁶

ODUZIMANJE SVJEDODŽBI O OSPOSOBLJENOSTI / Denial of Certificates of Qualification

Propisani su razlozi i način oduzimanja svjedodžbi o osposobljenosti (u redovnom postupku, u kaznenom i prekršajnom postupku, provjera nestručnosti i dr.) u čl. 123-125. Pravilnika.

NEKA PRIJELAZNA RJEŠENJA / Some Interim Solutions

"Pomorci koji su sukladno ranijim propisima stekli zvanja odnosno osposobljenosti u službi palube i u službi stroja (kormilar, mornar motorist, brodovođa ograničene plovidbe, brodovođa, poručnik trgovačke mornarice, kapetan duge plovidbe, brodski mazač, brodski motorist, brodski strojovođa, pomorski strojar i pom.strojar I.Klase) mogu podnijeti zahtjev za zamjenu odnosnog ovlaštenja", o čemu, po posebnom postupku, odlučuje ministarstvo.²⁷

To se odnosi i na pomorce u radio službi na brodovima "koji nemaju ugrađenu GMDSS opremu".²⁸

Zvanja stečena po dosadašnjim propisima omogućavaju pomorcima da ih "prevedu" na zvanja po ovom Pravilniku (brodski električari, brodski elektroničari), a za pomorce koji su do 27. svibnja 2007. stekli određena zvanja u službi stroja, sa zvanjima upravitelj stroja, časnika i dr. su određeni svojstvima broda, adekvatna zvanja, što se odnosi i na pomorce u radio službi, ali i na pomorce u službi palube, službi stroja do određenog dana.²⁹

U odredbama čl. 132. "priznavanje svjedodžbi o dopunskoj osposobljenosti" po "ranijim propisima".

U odredbama čl. 133. uređen je institut "obavljanja (i stjecanja) svjedodžbi", a odnosi se na sve koji su u RH, EU ili državama članicama Europskog gospodarskog prostora, za točno određena zvanja o osposobljenosti, odnosno dopunskoj osposobljenosti.

U odredbama čl. 135. uređen je status

²⁶ Isto: čl.119-122.

²⁷ Isto: čl.126.

²⁸ Isto: čl.127.

²⁹ Isto: čl. 128-131.

pomorskih učilišta kojima je "prema ranijim propisima izdana dopusnica ili suglasnost za izvođenje programa izobrazbe", koji su dužni do kraja 2013. g. "udovoljiti uvjetima za održavanje programa izobrazbe iz ovoga Pravilnika".

Do 31. prosinca 2016. godine obnavljaju se Svjedodžbe o osposobljenosti.

Ovaj Pravilnik zamijenio je dosadašnji propis o ovim pitanjima i odnosima.³⁰

PRILOZI PRAVILNIKU / *Supplement to the Code*

"Prilozi" su sastavni (obvezni) dio Pravilnika.

"Prilog A" - Program naobrazbe (obvezni sadržaji) odnosi se na: "A1 - osposobljenost za časnika plovidbene straže na brodovima od 500 BT ili većim (STCW II/1)" i ima četiri stupca:

"Sposobnost", "znanje, razumjevanje i vještina", "način dokazivanja osposobljenosti" i "mjerilo ocjenjivanja osposobljenosti".

"Prilog A2" - "osposobljenost za prvog časnika palube na brodu od 3000 BT ili većem odnosno zapovjednika broda od 3000 BT ili većeg (STCW II/2)", s istim nazivima četiri stupca, naravno, s drugim sadržajem.

Slijedi, po istoj metodi:

"A3 - osposobljenost za časnika stroja odgovornog za stražu i strojarnice sa strojem porivne snage od 750 kw ili JAČIM (STCW III/1)";

"A4 - osposobljenost za drugog časnika na brodu sa strojem porivne snage od 3000 kw ili jačim odnosno upravitelja stroja na brodu sa strojem porivne snage od 3000 kw ili jačim (STCW III/2)";

"A5 - osposobljenost za časnika elektrotehnike (STCW III/6)".

"Prilog B" odnosi se na "Posebni program obrazovanja" i to:

- "B1 - Posebni program obrazovanja radi stjecanja zvanja prvog časnika palube na brodovima od 3000 BT ili većima" po programima (nazivima), broju sati i broj ECTS bodova";

- "B2 - Posebni program obrazovanja radi stjecanja zvanja drugog časnika stroja na brodu sa strojem porivne snage od 3000 kw ili jačim" ("Opći dio" i "Posebni dio" s "nazivima kolegija, broju sati i ECTS bodova).

"Prilog C - Program ispita i zapovjednik broda do 200 BT u nacionalnoj plov-

³⁰ Pravilnik o zvanjima i svjedodžbama o osposobljenostima pomoraca "NN 50/07, 62/09, 73/09, 15/10, 142/10, 64/11 i 145/11.

idbi" ("predmeti") i drugi časnici (C1-C50).

"Prilog D - Programi izobrazbe po područjima i brojem sati: predavanja i vježbi". Posebni program o postupcima u slučaju opasnosti na brodu (D1), pa tako D2-D48, preciziraju zvanja, sposobnosti i dr., a analitički su postavljeni s brojem sati i vrednovanjem.

"Prilog E - uvodni razlikovni program" u nautičkom smjeru ("HR oznaka, Naziv programa izobrazbe, STCW oznaka i broj sati"), brodstrojarskom i drugom smjeru.

"Prilog F - Priznavanje svjedodžbi": služba palube: svjedodžba o osposobljenosti nižeg zvanja; osnovna svjedodžba o osposobljenosti; To se ponavlja F2 - služba stroja (s istim podacima i "Tumačem").

"Prilog G - sadržaj zahtjeva" odnosi se na "G1 - minimalni sadržaj zahtjeva za izdavanje dopusnice za održavanje programa izobrazbe"; "uvjeti u pogledu tehničke opremljenosti i osoblja" i drugo (po temama i pojedinim zvanjima).

"Prilog H - Informacije koje se dostavljaju Europskoj komisiji za potrebe statističkih analiza" (pojedine svjedodžbe i podaci o njenom sadržaju i dr.).

ZAKLJUČAK / *Conclusion*

13.1. Pravilnik o zvanjima i svjedodžbama o osposobljenosti pomoraca usklađen je s Pomorskim zakonikom i Zakonom o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka³¹, kao i s Direktivama 2008/106/EZ o minimalnoj razini izobrazbe pomoraca te Direktivom 2012/35/EZ o izmjenama Direktive 2008/106/EZ o minimalnoj razini izobrazbe pomoraca.

13.2. Preciziraju se pojmovi - "izrazi upotrebljeni u ovom Pravilniku i njihovo značenje" (čl. 2), kao što su: "brod koji vije zastavu države članice"; "brodske djelatnosti"; "časnik palube"; "časnik stroja"; "časnik za sigurnosnu zaštitu broda"; "EGP-Europski gospodarski prostor"; "plovidbena služba"; "pomorsko učilište"; "svjedodžba o osposobljenosti" i drugih pedeset izraza.

Oni omogućuju da se potpunije shvati sadržaj Pravilnika.

Brojni su subjekti u ovim odnosima: država, brodari, pomorci, članovi posade broda i dr.

13.3. Svjedodžba o osposobljenosti dokaz je da je pomorac osposobljen i ovlašten na brodu obavljati brodske djelatnosti upisane u svjedodžbu i

³¹ NN 181/04, 76/07, 146/08, 61/11 i 56/13; NN 124/09 i 59/12.

određene Pravilnikom.

Propisana su zvanja pomoraca u službi palube; koje svjedodžbe može steći, u službi stroja (osposobljeni pomorci za brodsko strojarstvo, elektronička upravljanja, održavanja i popravke) i djelatnosti za koje se osposobljavaju na brodovima određene jačine u nacionalnoj i drugoj plovidbi.

To se odnosi i na radio službu.

13.4. Propisuju se uvjeti za stjecanje pojedinih svjedodžbi na brodovima određenih karakteristika (BT, trajanje plovidbene službe, zdravstvena sposobnost, ispiti i dr.) za pojedine službe na brodu.

Posebno je propisana: osnovna osposobljenost broskog kuhara i "dvoamjenska osposobljenost", te status vježbenika.

13.5. "Prije preuzimanja dužnosti na brodu, sve osobe koje obavljaju poslove na brodu u bilo kojem svojstvu, moraju svladati poseban program izobrazbe o postupcima u slučaju opasnosti na brodu", u skladu s posebno propisanim programom.

13.6. Obrazovanje provode pomorska učilišta. Posebno je propisan postupak izdavanja svjedodžbi o osposobljenosti nakon uspješno položenog ispita za kapetana duge plovidbe.

13.7. Pravilnik propisuje postupak priznavanja, obnove i zamjene svjedodžbi o osposobljenosti; upisnike svjedodžbi o osposobljenosti i oduzimanja svjedodžbi o osposobljenosti.

Posebne odredbe odnose se na zvanja stečena po "dosadašnjim propisima".

13.8. Sastavni (obvezni) dio Pravilnika su njegovi "Prilozi" od "A" DO "H" (Programi o izobrazbi), bez kojih se Pravilnik ne bi mogao realizirati, od 29. listopada 2013, kada je stupio na snagu.

REFERENCES / *Literatura*

- [1] Međunarodna konvencija o standardima za obuku, izdavanje potvrda i vršenje brodske straže pomoraca, London, 07. srpnja 1978, NN - Međ. ugovori 1/92
- [2] ISPS Pravilnik- Međunarodni pravilnik o sigurnosnoj zaštiti brodova i lučkih prostora, 2002.
- [3] Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskih života na moru, 1974. (SOLAS 74)
- [4] STCW Pravilnik o izobrazbi, izdavanje svjedodžbi i držanju straže pomoraca, Rezolucija 2. Konvencije država stranaka STCW Konvencije iz 1995.
- [5] Ustav RH
- [6] Učur, Marinko, Pomorsko radno pravo, Pravni fakultet Rijeka, 1997.
- [7] Učur, Marinko, Radnopravni status pomoraca, Pravni fakultet Rijeka, 2003.